

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ОСВІТІ

Прогресивні зміни освітньої реальності пов'язані, як правило, з новими педагогічними розробками. Але створити педагогічне нововведення мало. Педагогічні нововведення, якими б привабливими і апробованими вони не були, не можуть бути освоєні без належного управління та організації інноваційних процесів. Ініціатори нововведень неминуче зустрічаються з проблемами, породжуваними нововведеннями і змушені будуть шукати шляхи їх вирішення. Для впровадження нових форм, методик, педагогічних технологій потрібне розуміння того, як ці нововведення впроваджувати, освоювати і супроводжувати [1].

Питання наукової підтримки інноваційної діяльності в освіті відносять до галузі педагогічної інноватики.

Педагогічна інноватика – молода наука, про неї почали говорити лише наприкінці 80-х рр. XX ст. Сьогодні як сама педагогічна інноватика, так і її методологія знаходяться в стадії наукової розробки та побудови.

Нововведення в освіті представляють собою творчу опрацювання нових ідей, принципів, технологій, в окремих випадках доведення їх до типових проектів, що містять умови їх адаптації та застосування [3].

Ключове поняття в інноватиці – інноваційний процес. Інноваційні процеси в освіті розглядаються в трьох основних аспектах: соціально-економічному, психолого-педагогічному та організаційно-управлінському. Від цих аспектів залежить загальний клімат і умови, в яких інноваційні процеси відбуваються. Наявні умови можуть сприяти, або перешкоджати інноваційному процесу. Інноваційний процес може мати характер як стихійний, так і свідомо керований. Уведення нововведень це, перш за все, функція управління штучними і природними процесами змін [2].

Підкреслимо єдність трьох складових інноваційного процесу: створення, освоєння і застосування нововведень. Саме такий трискладовий інноваційний процес і є найчастіше об'єктом вивчення в педагогічній інноватиці, на відміну, наприклад, від дидактики, де об'єктом наукового дослідження виступає процес навчання.

Інше системне поняття – інноваційна діяльність – комплекс заходів, що вживаються щодо забезпечення інноваційного процесу на тому чи іншому рівні освіти, а також сам процес. До основних функцій інноваційної діяльності відносяться зміни компонентів педагогічного процесу: сенсу, цілей, змісту освіти, форм, методів, технологій, засобів навчання, системи управління тощо.

Інноватика прийшла в педагогіку з культурології, лінгвістики, економіки. У інноватику закладений впроваджувальний вектор, що характеризує традиційне і часто критикується співвідношення науки і практики (наука розробляє та впроваджує в практику).

Враховуючи сутність педагогіки, об'єкт і предмет педагогічної інноватики визначається не в традиційному ключі «зовнішніх впливів», а з позиції умов поновлення їх освіти, що відбувається з їх участю. Це головний принцип, який є орієнтиром для побудови теоретико-методологічних підстав педагогічної інноватики.

Під педагогічною інноватикою розуміється наука, що вивчає природу, закономірності виникнення та розвитку педагогічних інновацій, їх зв'язки з традиціями минулого і майбутнього щодо суб'єктів освіти.

Об'єктом педагогічної інноватики є процес виникнення, розвитку та освоєння інновацій в освіті. Під інноваціями тут розуміються нововведення як цілеспрямовані зміни, що вносять в освіту нові елементи, і викликають його перехід з одного стану в інший. Освіта розглядається як соціально, культурно та особистісно детермінована освітня діяльність, в процес зміни (оновлення) якої включений суб'єкт цієї діяльності.

Предметом педагогічної інноватики є система відносин, що виникають в межах інноваційної освітньої діяльності, спрямованої на становлення особистості суб'єктів освіти (учнів, педагогів, адміністраторів).

Дослідження інноваційних процесів в освіті виявили ряд теоретико-методологічних проблем: співвідношення традицій та інновацій, зміст і етапи інноваційного циклу, ставлення до інновацій різних суб'єктів освіти, управління інноваціями, підготовка кадрів, підстави для критеріїв оцінки нового в освіті та ін. Обґрунтування методологічних засад педагогічної інноватики не менш актуально, ніж створення самої інноватики. Педагогічна інноватика є особливим напрямком методологічних досліджень.

Педагогічна інноватика та її методологічний апарат можуть бути дієвим засобом аналізу, обґрунтування і проектування модернізації освіти. Наукове забезпечення цього глобального інноваційного процесу потребує розробки. Багато нововведень, такі, як освітні стандарти загальної середньої освіти, нова структура школи, профільне навчання, ЄДІ (єдиний державний іспит) та інше ще не опрацьовані в інноваційно-педагогічному сенсі, відсутня цілісність і системність в процесах освоєння і застосування заявлених нововведень [3].

Педагогічні інновації підрозділяються на типи і підтипи відповідно таких критеріїв:

- за відношенням до структурних елементів освітніх систем: нововведення щодо цілепокладання, задач, змісту освіти й виховання, форм, методів, прийомів, технологій навчання, засобів навчання і освіти, системи діагностики, контролю, оцінки результатів і т. ін.;

- за відношенням до особистісного становлення суб'єктів освіти: в галузі розвитку певних здібностей учнів та педагогів, у сфері розвитку їх знань, умінь, навичок, способів діяльності, компетентностей та ін.;

- за межами педагогічного застосування: у навчальному процесі, в навчальному курсі, в освітній галузі, на рівні системи навчання, на рівні системи освіти, в управлінні освітою;

- за типами взаємодії учасників педагогічного процесу: у колективному навчанні, в груповому навчанні, в репетиторстві, в сімейному навчанні і т. ін.;

- за функціональними можливостями: нововведення-умови (забезпечують оновлення освітнього середовища, соціокультурних умов тощо), нововведення-продукти (педагогічні засоби, проекти, технології тощо), управлінські нововведення (нові рішення в структурі освітніх систем і управлінських процедурах, що забезпечують їх функціонування);

- за способами здійснення: планові, систематичні, періодичні, стихійні, спонтанні, випадкові;

- за масштабністю розповсюдження: в діяльності одного педагога, методичного об'єднання педагогів, в школі, в групі шкіл, в регіоні, на федеральному рівні, на міжнародному рівні і т. д.

- за соціально-педагогічною значущістю: в освітніх установах певного типу, для конкретних професійно-типологічних груп педагогів;

- за обсягом новаторських заходів: локальні, масові, глобальні тощо;

- за ступенем передбачуваних перетворень: коригувальні, модифікуючі, радикальні, революційні.

Водночас доцільно зауважити, що в запропонованій систематиці одна й та ж інновація може одночасно володіти декількома характеристиками і займати своє місце в різних блоках [4].

Отже, проведений аналіз свідчить, педагогічна інноватика в сучасному науковому світі надзвичайно важлива, оскільки навчально-виховні нововведення є важливими складниками роботи школи, ліцеїв, технікумів, а для вищих навчальних закладів розробка й впровадження інновацій є необхідною умовою ефективного розвитку.

Список використаної літератури

1. Андреев А. Л. Компетентностная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа / А. Л. Андреев // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 19–27.

2. Анисимов Н. Н. Современные представления об изобретательской и инновационной деятельности / Н. Н. Анисимов // Школьные технологии. – 1998. – № 5. – С. 51–53.
3. Бойко А. М. Педагогічні основи впровадження інноватики в практику / А. М. Бойко // Педагогічні науки : Зб. наук. праць. – Вип. 2 (55). – Полтава, 2012. – С. 7–20.
4. Бознев Р. С. Инновационные процессы в национальном образовании / Р. С. Бознев, Л. А. Харшова // Педагогика. – 2006. – № 3. – С. 29–38.
5. Сластиenin В. А., Подымова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность / В. А. Сластиenin, Л. С. Подымова // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 66–72.

Юлія Солтанова

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Сучасний етап розвитку суспільства ставить перед системою освіти багато нових проблем, які обумовлені політичними, соціально-економічними проблемами світосприйняття та іншими факторами, серед яких слід виділити необхідність підвищення якості та доступності освіти. Саме тому сучасна система освіти не стоїть на місці, а рухається вперед, постійно оновлюючись та зазнаючи змін. Ці зміни можуть бути різними, але важливим фактором, що визначає їх характер, є науково-технічний прогрес, який не може існувати без комп'ютерних технологій. Застосування комп'ютерних інформаційних технологій у навчанні на сьогодні є однією з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу.

З метою випереджального розвитку особистості потрібна інноваційна тактика викладання навчального матеріалу: вона повинна сприяти розвитку мислення та пізнавальної активності, забезпечувати індивідуальний характер навчання. Щоб успішно розвивати пізнавальні процеси у навчальній діяльності, необхідно шукати більш сучасні засоби і методи навчання. Використання комп'ютера з його величезними універсальними можливостями і буде одним з таких засобів.

У зв'язку з комп'ютеризацією процесу освіти саме мультимедійна форма вираження навчальної інформації найбільш актуальна на сьогоднішній день. Комп'ютерні технології з кожним днем вдосконалюються, стають більш доступними та гнучкими. У навчальний процес вищих навчальних закладів України все частіше впроваджуються мультимедійні засоби навчання (сукупність візуальних, аудіо- та інших засобів відображення інформації, що інтегровані в інтерактивному програмному середовищі) серед яких важливе місце посідають мультимедійні презентації. А що ж означає поняття «презентація»? Презентація – це набір послідовно змінюючих одна одну сторінок-слайдів, на кожній з яких можна розмістити будь-який текст, малюнки, схеми, відео та/або аудіо фрагменти, анімацію, 3D-графіку, використовуючи при цьому різні елементи оформлення.

Цей інноваційний метод дозволяє подати матеріал як систему яскравих опорних образів, наповнених вичерпною структурованою інформацією в алгоритмічному порядку. Мета такого подання навчальної інформації, перш за все, полягає у формуванні у студентів системи образного та логічного мислення.

Пригадаємо, як відбувається процес запам'ятовування інформації: якщо інформація сприймається тільки слухом, засвоюється 20% її обсягу; якщо лише за допомогою органів зору, запам'ятовується 30% матеріалу. За умови комбінованого поєднання «включення» слухового й зорового каналів інформації студент спроможний засвоїти до 60% інформації. А саме застосування мультимедіа дає змогу об'єднати текст, звук, графічне зображення, відео зображення та ще й анімацію (мультиплікацію) в єдине ціле. Таким чином, використання мультимедійної комп'ютерної презентації значно сприяє засвоєнню навчальної інформації кожним студентом.

Презентація дає можливість викладачу проявити творчість, індивідуальність, уникнути формального підходу до проведення занять. Вона забезпечує викладачу можливість для: інформаційної підтримки; ілюстрування; використання різноманітних